

1918 október hó 13-án délután 5 óra 30 perccel
követtem *Polgár*

DEBRECZEN

Előfizetési ár az évközlővel:
HELYES:
Nyelvére 5 korona
Félévre 10
Egyes szám ára 20 fill.

VIDEKI:
Negyedévre 5 K 50 f.
Félévre 11 K —
Egyes szám ára 30 fill.

Ötvenedik évfolyam.
72-ik szám.
Vasárnap, 1918 október 13.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Károlyi-utca 7. szám. Telefon: 412.
Lapkiadó Horovitz Zsigmond.

A világtörténelemnek

utolsó esete marad ez az irtóztató háború, amelyben a népek, igazi belső meggyőződésük ellenére, tiporták és gyilkolták egymást.

Egy évszázadra való véresen drága, de jövőnkre nézve megbecsülhetetlen tanulságot vonhatunk le ebből az öt éves örültségéből s ha lesz erőnk és lesz bátorságunk a levont tanulságokat elodázás és megalkuvás nélkül meg is salósítani, talán kiengesztelheti ez a mi szerencsétlen generációnk a magyar nemzet jövőjét azért a rettenetes mérényletért, amelyet a háború viselése által elene elkövetett.

Megtanultuk — de sok drága vér árán tanultuk meg —, hogy nem lehet bűnhődés nélkül terrorizálni és fenyegetni az egész világot azzal, hogy ágyúval és golyóbisokkal megrakjuk a raktárainkat és a legelső alkalommal kardunkhoz nyulunk, vagy a puska-poros hordókra, a felhalmozott ágyukra mutatunk, megtanultuk azt is, hogy sokkal okosabb és hasznosabb a bölcs szerénység és a nyugodt önmérséklet egy öt éves háború elején, mint a végén.

A másik tanulság, hogy a nemzet igazi nagy ereje nem a militarizmusban van, hanem lelki és erkölcsi szerveztségében, földmívelésének, iparának és technikájának fejlettségében.

A harmadik tanulság, hogy a háborút nem a hadvezérek és a fejedelmek viselik, hanem a nép milliói, a saját vérükkel és testükkel. Tőlük kell megkérdezni, akarnak-e háborút, és be kell fejezni, amikor a nép mondja, hogy elég s a lelkeket odaadó egységben, tömör összeforrottságban csak a népszabadság szilárd fundamentumán felépült alkotmányos állam és rend tarthatja össze.

A népek erőfeszítésén alul kell maradnia annak az államnak, amelyben a népek nem önmagukat vezetik és amelyben éppen ezért előbb-utóbb lazulás és diszharmonia úti fel fejt. Hogy mit érnek a háborus hajrák, az uszítás üvöltései, a gyűlölet szítkái, a

lekicsinyítő megvetés népkábitó maszlagai, mutatják az események.

Wilson januárban még vadállat, lelketlen vérengző zsarnok, ma a jog és igazság apostola, akitől a vérben fetrengő emberiség megváltást, — békét vár.

A legnagyobb tanulság azonban a magyarságé. A történelem csak egyszer egy félezredévben kínál fel egy nemzet sorsának a nagy, a szabad, az erős jövődőt, kapunk kell rajta két erős kézzel keményen és követelőn.

Az angol, francia, olasz sajtó állásfoglalásában fordulatot idézett elő Wilson válaszjegyzéke. — A féktelen uszítás, a gyűlölködés orkánja elcsendesedett, a tulfeszített hurok lazultak és emérségesebb, békésebb szellemben szólnak a háború harsonái is.

A Havas-ügynökség négy nappal előbb még fanfáros riadóval akarta elkergetni a békének még gondolatát is; a mai komünikéje már ugy cseng ki, mint egy chamade. Az uszítás elutasítást követelt, a revanche politikusai megtorlásról beszéltek, a jingoizmus bűnhődés után rikoltott, de az Egyesült-Államok elnöke nem a gyűlölet tanácsát fogadta el, hanem azok szavára hallgatott, akik a tartós béke felé a mostani háború tisztességes befejezésével akarnak eljutni.

Az elnök jegyzékére alkalmasint már el is ment Miksa herceg kancellár válasza a német kormány nevében és bizonyára fontos kijelentése lesz ennek a berlini válaszjegyzéknek, hogy az új kancellár a német nép nevében beszél az összes alkotmányos tényezők hozzájárulásával. Ezt a békülékeny szellemet eszponálta Balfour, mikor annak a reményének és várakozásának adott kifejezést, hogy 1918. év karácsonyát már nem fogja a fegyverek larmája zavarni.

A békelépés tehát, amelyet német és török szövetségünkkel egyetértésben és együtt tettünk, jó hatást váltott ki. Meggyőződésünk szerint a korábbi békelépések, amelyekre a kormányok hivatalos válasza elutasító volt, sokban hozzájárultak a mostani sikeréhez és

erősítették a velünk szemben ma még ellenségként felvonuló népekben azt a hangulatot, amelynek ki kellett alakulni ahhoz, hogy a mostani békelépés a siker kilátásai között folytatódhassék.

A spanyol járvány gyógyítása.

A francia akadémiában.

„Az Est“-nek jelentik Párisból: Hayem elnöklété alatt az Orvosi Akadémia ma teljes ülést a spanyol nátha (grippe espagnole) vizsgálatának szentelve, felintattal arra, hogy Franciaországban és más országokban járvány képebe pusztít ez a betegség.

Netter akadémi-i tag jelentésében mindenek előtt arra mutat rá, hogy ez a járvány teljesen azonos 1889—1890-es influenza járvánnyal.

Maga a betegség egyébként igen régi. Már 1580-ban megvolt Németországban, ahol akkor spanisch ziep-nek nevezték, s Angliában is megjelent 1743-ban, ahol még 1758-ban is mutatkozott. Megállapítható, hogy a mostani formája a betegségnek erősen ragályos. Netter igen különös dolgot fedezett fel a járvány vizsgálatánál. Abból a fejből, hogy bizonyos korban túl lévő, idősebb emberek nem igen kapják meg a spanyol betegséget, arra következtet, hogy akik 1889—1890-ben influenzátáltak ki, azok többé-kevésbé mentesek az új járvány veszélyével szemben.

Netter szerint a betegség lefolyása sok hasonlóságot mutat a régi influenzával: kezdetben szelidebb esetek fordulnak elő, a után tüdőbonyodalmak következnek, másrészt a bélrendszer betegségei járulnak a járványhoz, gyakran a vérhas jellemző tulajdonságait mutatva. Megállapítja még Netter a spanyol járvány rendkívüli ragadósságát is, amelyhez, mint a tapasztalás mutatja, saját hibájukon kívül, nagyban hozzájárulnak az orvosok és az ápolók. Bakteriológiai szempontból Netter megállapította, hogy az esetek ötven százalékában feltétlenül jelen volt a nevezetes Pfeiffer-féle bacillus.

Fájdalom — mondta az előadó — most nem követhetjük a betegség nemzetközi útját

országról-országra, mint eddig tették a tudósok. Ebben a háboru akadályozta meg az orvosiudományt. Helytelennek tartja a spanyol nátha elnevezést, mert ez a betegség előbb szerepelt Franciaországban és Németországban mint Spanyolországban. Fősúly: Netter arra a megállapítására helyez, hogy a járvány azonos a huszonnyolc évvel ezelőtti dult influenzaival.

Netter után Wurtz és Bezanson orvos-tanár állapította meg a közhiittel szemben, hogy a spanyol betegségeknek semmi köze a tifuszhoz, kolerához vagy a pestishez. Ehhez a tévhithez egys sulyosabb esetek vezettek, amelyek cianóziással, azaz a bőr violaszertű elszíneződésével jártak.

Ravaut tanár a spanyol betegség amaz eseteinél, amelyek sulyos tüdővízenyővel jelentkeznek, érvágást javasol. Ötszáz, sőt hétszáz gramm vért, esetleg többet is csapol le a beteg testéből. Ugyanekkor aspirint ed a betegnek, ha a vész nincs megtámadva. Ritka és fehérjés vizelet esetén urotruprint alkalmaz, akár a szájon át való bevétel útján, akár intravenális uton. Az érvágás, véleménye szerint, jó szolgálatot tesz a kongesztív eseteknél, amelyek gyakori száraz köhögéssel és cianózis előjeleivel járnak.

Netter újabb felszólalásán a betegség amaz eseteiről beszél, amelyekben a beteget még lázas állapotukban is táplálni kell, akár cukortartalmu készítményekkel a vénába való befecskendezésével is.

Dubois lyoni tudós előadja, hogy a spanyol betegség gyógyításánál a legjobb eredményeket a „quinquina caisaya” nevű porral érte el, amelyet erős és nagyon megcukrozott kávéban ad be 3-4 kávéskanálnyi adagokban. Ezt a kininnel való kezeletnél sokkal eredményesebbnek tartja. A port a francia gyógyszerészet quinquina complet néven is ismeri.

Integritás és függetlenség.

Mert az antánt jelszavakkal folytat eljennünk háborut, akadnak emberek akik komolyan elhiszik, hogy a háborut ezekért a jelszavakért folytatják; vagyis elégséges volna belemennünk a népek „önrendelkezési jogának”, a „népszövetségnek”, a „döntőbírósgnak”, a „leszerelésnek” az elfogadásába, hogy eljussunk a tárgyalásokhoz, amelyekből „egy igazságos és tartós béke” fog megszületni. A valóságban azonban mindezek a szavak kértel-

műek. Agitatoris értékük onnan ered, hogy a semlegeseknél ethikai értelemben magyarázzák őket, míg az antánt politikája számára meg határozott praktikus jelentőségük van, amely értelemben természetesen csak egyoldalulag — mindig a középhatalmak ellen és sohasem az antánt ellen — lehet alkalmazni. Ha mi a népek önrendelkezési jogáról beszélünk, akkor a „nép” fogalma nem kétértelmű a mi szemünkben. De a franciák vagy angolok nyelvén kétféle jelenthet; nemcsak azt a népet, amelyet mi értünk alatta, hanem azt is, amelyet a jogtudomány „államnép”-nek mond, vagyis az állam lakosságát. Így pl. ellenségeink egy belgu nemzetről beszélnek — ez tehát Belgium lakossága, amely vallonokból és vlámkokból áll — és e belga nemzet számára az önrendelkezési jogot követelik, ami gyakorlatilag nem jelent egyebet, mint a vlámkok önrendelkezési jogának tagadását. Így beszél az angol-britt nemzetről olyan értelemben, amely az irek önrendelkezési jogát kizárja; hogy az ir kérdés Nagybritannia és Írország egyesült királyságának a belső ügye, ez az angolok szerint éppen abból folyik, hogy a brit nemzetenek megvan az önrendelkezési joga, ami minden harmadik fél beleszólási jogát kizárja. Az angolok (a skótokkal együtt) és az irek közti leszámolás tehát e felfogás szerint épen olyan leszámolás, mint amely a konzervatívek és liberálisok között marúlhet fel, vagyis sohasem lehetne belőle nemzetközi kérdést csinálni. Ha azonban Ausztriáról vagy Magyarországról van szó, az új politikai szóhasznalat nem ismer osztrák vagy magyar nemzetet, olyan értelemben, mint ahogy ismer belga vagy brit nemzetet, hanem akkor a csehek, a lengyelek, a románok mennek nemzetzsamba, amelyek számára az önrendelkezés jogát követelik.

A legérdekesebb a jugoszláv nemzet esete. Ez ugyanis nem nemzet, sem az egyik, sem a másik értelemben véve, sem nem államnép, sem nem néz, amely egy nyelvet beszél. Tisz tára geográfiai fogalm, összefoglalása a szerb, horvát és szlovén népek, szemben az északi szlávokkal. És amint nem lehet az oroszok, ukránok, lengyelek és csehek, tehát az egyesült északi szlávok fiktív közössége számára öntendelkezési jogot kívánni, ép oly kevésbé lehet a jugoszlávok önrendelkezési jogáról beszélni. Az antánt mégis megcselekszi, egyszerűen feltételez egy jövőbeli államot, amely valamennyi délszlávot magában foglalna és ezen állam lakossága számára megadja a jogot, hogy magáról önmaga rendelkezhessek. Csak egy eltételt kell itt betartani: az antant által adományozandó önrendelkezési jog természetesen magával vonja azt a kötelezettséget, hogy azt kell határozni, amit az antánt akar. A népek önrendelkezési joga tehát csak egy eszköz az antánt hatalmi szavának az érvényesítésére: ez az igazi értelme ennek a szónak az antánt politikáinak az ajkán.

Meg kellene egyszer írni a világháboru jelszavainak történetét. Igen hálás feladat volna; megoldása a legvilágosabban mutatná, hogy a háboru valójában minő célokra irányul és háboruban kik az igazi támadók. Minthogy azonban a háboru atatt mindenki, még ha semleges is, valamely párthoz tartozik és az ember könnyen eshet zbbba a gyanuba, hogy gonosz szándékokat tulajdonit az ellenségnek ott is, ahol a legjobb szándékkal van eltelve, talán még meggyőzőbben fog hatni, ha a háboru jelszavai helyett azokat a jelszavakat vizsgáljuk meg, amelyekkel ellen eleink politikai háboru döttek.

tények állanak előttünk, amelyekből kiderül, hogy soha még politika nem dolgozott a kép-mutatásnak silányabb eszközeivel, mint az angol politika a háborut megelőző mástél év-tizedben. Ez a politika össze van kapcsolva két névvel: Edvárd királynak és Grey Edvárdnak a nevével; annak az Edvard királynak a nevével, akit az angolok a nagy békeszerzőnek neveznek és annak a Grey Edvárdnak a nevével, akiről Lichnowszky herceg érthetetlen naivitással, még a háboru kitörése után is azt hitte, hogy őszinte barátja a békének. Ez a két ember készítette elő régtől fogva a világhelyzetet, amelyben a háboru kitört, amelyben a háborunak végre is ki kellett törnie. Még pedig előkészítette három szövetségnek, a Japánnal kötött szövetségnek, a Franciaországgal kötött antántnak és az Oroszországgal kötött antántnak a létrehozásával. Az utóbbi két szövetségnek nem szövetségről, hanem „antánt cordiale”-ról beszéltek; de ezt a „szívélyes megértést” régen katonai és flottaegyezményekkel egészítették ki és az Oroszországgal való flottaegyezségről, ami még hiányzott, épen a háborut megelőző utolsó hetekben tárgyaltak.

De minő eszközöket használt fel Anglia, hogy a távol Keeten Japánnal és Európában két történelmi ellenfelével, Franciaországgal és Oroszországgal Németország ujonnav előretörő világhatalma ellen szövetségek?

Az angol-japan szerződés azt mondja, hogy Kína integritásának és függetlenségének a fenntartása érdekében kötöttet.

Az angol-francia szerződés azt mondja, hogy Marokkó integritásának és függetlenségének a fenntartása érdekében kötöttet.

Az angol-orosz szerződés azt mondja, hogy Perzsia integritásának és függetlenségének a fenntartása érdekében kötöttet.

Kell e bárkinak is magyarázni a világot, aki ismeri Kinának, Marokkónak és Perzsiának a sorsát, hogy az a szerződés, amellyel Anglia egy szövetségest nyert meg magának, egy harmadik rovására kötöttet? Es nem volt-e Anglia egy bizonyos időben: arra is kész, hogy Németországgal is egyeységet kössön egy harmadiknak — Portugáliának vagy Törökországnak — a rovására?

Nincs kizárva, hogy el lehetett volna kerülni Anglia beleavatkozását a háboruba, ha Németország idejében, vagyis 1914 elején késznek nyilatkozott volna arra, hogy Angliával és Oroszországgal szerződést köt Törökország integritásának és függetlenségének a fenntartása érdekében. De Németország elutasította azt, hogy az Ozmán-birodalom felosztása végett e két világhatalommal egyesüljön.

A kontinentális politikának gondolata, amelynek vonalát Berlin, Bécs, Budapest, Szofia,

APOLLO

Ma

Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor

Molnár Ferenc színműve

A Testőr

URANIA

Ma

Világ csodakép az

oroszlánszívű Jack

dráma 4 felvonásban.

A film középpontjából
Két csodamajom
Jack és Coco

minden eddig látottat felülmuló alakítási produkciót.

Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor.

Nyilt-tér.

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER
savanyúvíz

a légutak megbetegedésénél, a garat és hörgők hurutjában, tüdő- és mellhártya-gyulladásánál.

„SIGORIN“
csoda gyors-ággal írja
a poloskát.

Minta üveg 4 K. Nagy üveg 16 K. 1 darab fecskendő 2 K. Kapható Debreczenben: **Dénes Artur, Mihailovits Jenő és Bárány Sándor** gyógyszerüzében.

Magyarországi egyedárúsító:
Remény gyógyszerár Pécs.

National ellenőrző pénztárakat

jókarban levőket a legjobb áron visszavesz

Batizfalvy és Braun
ellenőrző pénztár kereskedés, javító műhely és nikkelezés

Budapest, VII. Szüvecs-ut. 26. I. 12.

Két nagyobb
3—4 szobás, modern kényelemmel berendezett, lakással bíró

szép ház
eladó

Vigkedvű Mihály-u. 49

Lokomobilok magánjáróvá

való átalakításához szállítjuk az összes öntvényeket, tengelyeket, talplemezeket stb. stb. Lokomobilokat magánjáró gőzgépekként becserelelünk. Bővebbet

Friedrich Testvérek
gépgyárban, Temesvár.

Kefekötőmester — művezető
magas fizetéssel és szabad lakással azonnali belépésre keres

a Seprő- és Kefegyar r. t. Balassagyarmaton.
Ugyanott kefekötőmunkások is felvétetnek

Képviselő kerestetik
játékszerek és cipő-galánd forgalomba hozására

Rudolf Fischer
Versandthaus
Prag Karolinenthal,
Zizkagasse 8 d.

Munkás leányok
állandóan felvétetnek

Honvéd-utca 16. sz.

Klár Andor és Tsa Szén- és Mészkereskedelmi R. T. 1917. évi zár számadásai:

Mérleg számla. Tartozik: Élesdi mésztelep számla 137,552.28. Irodai felszerelés számla 500.—. Ingatlan számla 48,178.30. Nyomtatvány számla 1124.10. Élesdi mésztelep előleg 1257.52. Telefonóvadék számla 50.—. Bernáth F. jótállási számla 25,180.85. Klár A. Ipar és Keresk számla 7136.56. Berendezés számla 1885.67. Értékpapír számla 21,360.50. Pénztár számla 12,411.29. Folyó szá. 50769.76. Hadikölcsön számla 15,156.71. Postatakarék számla 15,170.26. Összesen 337,733.80.

Követel: Részvénytőke számla 40000.—. Elfogadvány számla 19,000.—. Jelzálogkölcsön számla 87,850.—. Bernáth F. és Klár A. számla 6953.64. Átruházott váltószámla 1200.—. Szén-előleg számla 15,881.59. Olajelőleg számla 5417.32. Tamási birtokbérlet 11,000.—. Lombard hitel számla 8500.—. Bernáth F. átruh. köv. 5000.—. Többek számla 123,588.07. Mult évi nyereség számla 439.09. Egyenleg mint tiszta nyereség 12,904.09. Összesen: 337,733.80.

Eredmény számla. Veszteség: Mult évi nyereség számla 339.09. Kamat számla 70.—. Hirdetés számla 1431.44. Adó és illeték 1061.88. Biztosítási díj számla 4255.72. Házbér számla 5629.—. Perköltség számla 5081.47. Postaköltség számla 3141.38. Telefondíj számla 926.—. Utiköltség számla 16,018.09. Üzleti költség számla 42,606.28. Egyenleg mint tiszta nyereség 12,904.09. Összesen: 94,194.49.

Nyereség: Mult évi nyereség számla 439.09. Tüzifa számla 15,527.09. Olaj számla 18,827.67. Áru számla 18,012.73. Szén számla 38,186.18. Mész számla 3201.73. Összesen: 94,194.49.

Elismert kitünő minőségű homokos

betonkavicsot

ajánlunk a Mezőnyékládháza állomás melletti kavicsbányából, waggonrakományokban, bármilyen mennyiségben, azonnali szállításra.

Kavicsbányakezelőség Mezőnyék.

Viszketegséget, sömört, rüht
a leggyorsabban elmulasztja a dr Flesch féle eredeti, törvényesen védett

Skaboform — kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétetes dr Flesch-félcet kérjünk. Próbátégely 3.— K, nagy tégely 5 K, családi adag 12 K. Kapható a helybeli gyógyszerárakban, vagy rendelhető direkt a készítőnél: dr Flesch E. „Korona” gyógyszerára, Győr. Vételnél a „Skaboform” védjegyre ügyeljünk!

Egy üvegezett ajtó
betéttel jutányos árban eladó. Cim a kiadóban.

Takarítónők felvétetnek.
A debreczeni honvéd csapatkórházhoz bizonyítványokkal rendelkező, jól alkalmazható **takarítónők** azonnal felfogadtatnak. A feltételek a hivatalos órák alatt a fenti kórház irodájában megtudhatók.

Perzsia, Breitschwanz, Sealskin

kabátok

Alaska, ezüst, kék, fehér róka

boák

karmantyuk

nagy választékban

KEMÉNY SZÜCS
SZŐRMEÁRUHÁZÁBAN

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 6. SZ.

Árjegyzék ingyen. Telefon 62-76.

Vidéki rendelések postán is eszközöltnék.

Zöldségtermelés

készült Welich István gazd. akad. tanár előadásai alapján

mélyen leszállított árban kapható

Aczél antiquariumában

Első Takarékpénztár-palota.

Szabásznati tanfolyam.

Tisztelettel értesitem a hölgyközönséget, hogy lakásomon **Faragó-utca 18.** alatt folyó évi nov. hó 1-től

szabásznati és varrási tanfolyamot

nyitok. A tanulni óhajtok **alapos kiképzést** nyernek mindenféle **női ruha, fehérnemű, fiu- és gyermekruhák**ból.

A tanulás ideje alatt **díjtalanul** varrhatnak.

Jelentkezést a mai naptól elfogadok.

Halászné Hüsi Eszter,
szabásznati tanítónő.